St. Hieronymus (ca. 340-420), *Commentarii: in Ezechielem: lib. IX., cap. XXVIII.*[1]

Edited by sentence939.

VERSION HISTORY. – First draft: 2018.02.17, 15:59:58 UTC+1.

Præfatio. – Selection from the cited work by St. Jerome: *expositio* of Ezek. 28:11-19: «Et factus est sermo Domini» &c. (*id est*, *Lamentatio Tyri*.)

Biblical source. – [11] Et factus est sermo Domini ad me, dicens: Fili hominis, leva planctum super regem Tyri, [12] et dices ei: Haec dicit Dominus Deus: Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, et perfectus decore: [13] in deliciis paradisi Dei fuisti: omnis lapis pretiosus operimentum tuum: sardius, topazius, et jaspis, chrysolithus, et onyx, et beryllus, sapphirus, et carbunculus, et smaragdus, aurum, opus decoris tui: et foramina tua, in die qua conditus es, praeparata sunt. [14] Tu cherub extentus, et protegens: et posui te in monte sancto Dei, in medio lapidum ignitorum ambulasti. [15] Perfectus in viis tuis a die conditionis tuae, donec inventa est iniquitas in te. [16] In multitudine negotiationis tuae repleta sunt interiora tua iniquitate, et peccasti: et ejeci te de monte Dei, et perdidi te, o cherub protegens, de medio lapidum ignitorum. [17] Et elevatum est cor tuum in decore tuo: perdidisti sapientiam tuam in decore tuo: in terram projeci te; ante faciem regum dedi te ut cernerent te. [18] In multitudine iniquitatum tuarum, et iniquitate negotiationis tuae, polluisti sanctificationem tuam: producam ergo ignem de medio tui, qui comedat te, et dabo te in cinerem super terram, in conspectu omnium videntium te. [19] Omnes qui viderint te in gentibus, obstupescent super te: nihili factus es, et non eris in perpetuum.

Exegesis. – ¶[14](Vers. 11 seqq.) Et factus est sermo Domini ad me, dicens: Fili hominis, leva planctum super regem Tyri, et dices ei: Haec dicit Dominus Deus: Tu signaculum similitudinis, plenus sapientiae, et perfectus decore: in deliciis paradisi Dei fuisti. Omnis lapis pretiosus, operimentum tuum: sardius, topazius, et iaspis, chrysolythus, onyx, et berillus, sapphirus, carbunculus, et smaragdus. ¶[15]Aurum opus decoris tui, et foramina tua in die qua conditus es, praeparata sunt. Tu Cherub extentus et protegens, et posui te in monte sancto Dei. In medio lapidum ignitorum ambulasti: perfectus in viis tuis, a die conditionis tuae: donec inventa est iniquitas in te. In multitudine negotiationis tuae repleta sunt interiora tua iniquitate, et peccasti, et eieci te de monte Dei, et perdidi te, o Cherub, protegens de medio lapidum ignitorum. ¶[16]Et levatum est cor tuum in decore tuo: perdidisti sapientiam in pulchritudine tua [Vulg. tuam in decore tuo], in terram proieci te: ante faciem regum dedi te, ut cernerent te. In multitudine iniquitatum tuarum et iniquitate negotiationis tuae polluisti sanctificationem tuam. Producam ergo ignem de medio tui, qui comedat te, et dabo te in cinerem super terram, in conspectu omnium videntium te. ¶[17]Omnes qui viderint te in gentibus, obstupescent super te. Nihili factus es, et non eris in perpetuum. LXX: Et factus est sermo Domini ad me, dicens: Fili hominis, sume planctum super principem Tyri, et dices ei: Haec dicit Dominus Deus: Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, et corona decoris: in deliciis paradisi Dei fuisti. Omni lapide bono circumdatus es: sardio et topazio,

[1]Digital version based on data from *monumenta.ch*: «*Monumenta Informatik*. Max Bänziger, Alte Landstr. 62. CH-8800 Thalwil. The purpose of Monumenta Informatik is to develop Internet/Intranet Solutions in Philology and Paleography.»

et smaragdo, et carbunculo, et sapphiro, et iaspide, et argento, et auro, et ligurio, et achate, et amethysto, et chrysolitho, et berillo, et onychino, et auro replesti thesauros tuos, et horrea tua in te, a die qua conditus es, paraverunt cum Cherub uncto [Voces «a Deo,» inquit Victorius, superfluae sunt, quae nec Hebraice habentur, nec Graece. Tum illae, «uncto, et habitante in tabernaculo,» desunt hodie in Graeco; verum exstitisse olim, coniici ex Hebraico potest, et Hieronymi Commentario.] a Deo, et habitante in tabernaculo, dedi te in monte sancto Dei: factus es in medio lapidum ignitorum. ¶[18]Fuisti immaculatus in diebus tuis, a die qua creatus es: donec inventae sunt iniquitates in te, a multitudine negotiationis tuae replesti cellaria tua iniquitate, et peccasti, et vulneratus es a monte Dei, et adduxit te Cherub obumbrans de medio lapidum ignitorum: Elatum est cor tuum in decore tuo: corrupta est disciplina tua cum decore tuo. ¶[19]Propter multitudinem peccatorum tuorum in terram proieci te: in conspectu regum dedi te, ut dehonestareris. Propter multitudinem peccatorum tuorum, et iniquitates negotiationis tuae contaminavi sancta tua. Et educam ignem [Victor. «de medio tui,» et Graeco «ek mésou sou.»] in medio tui, hic devorabit te. Et dabo te in cinerem super terram in conspectu omnium videntium te, et omnes qui noverunt te in gentibus, contristabuntur super te. ¶[20]Perditio factus es: et non eris ultra in saeculum. Quia diximus, qui sit princeps Tyri, et quomodo corruerit per superbiam, lamentationes eius super pristina gloria cognoscamus. Primum commonetur quid fuerit, ut doleat se perdidisse quod habuit. Tu, inquit, signaculum similitudinis; iuxta illud, quod proprie de Salvatore dicit Ioannes Evangelista: Hunc enim Deus signavit Pater [Ioan. VI, 27]. Et de hominibus: Signavit, quoniam Deus verax est [Ioan. III, 33]. Et in Psalmis: Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine [Psal. IV, 7]. Et in alio loco: Charissimi, nunc filii Dei sumus, et nec dum apparuit quid futuri sumus. ¶[21]Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus [I Ioan. III, 2]. Unde et ad Deum dicitur: Quis similis erit tibi? [Ps. XXXIV, 10]. Aliud est enim similitudo, aliud aequalitas. Unde saevissima haeresis est, quae in Christo tantum Patris similitudinem confitetur, aufert naturam. Nos autem in Filio non solum similitudinem dicimus, sed aequalitatem. Propterea enim eum persequebantur Iudaei: quia non solum solvebat sabbatum, sed et aequalem se faciebat Deo [Ioan. V]. Ubi autem aequalitas est, ibi eadem natura unaque substantia. ¶[22]Hoc est illud quod de similitudine loquitur et Apostolus: Filioli mei, quos iterum parturio: donec Christus formetur in vobis [Galat. IV, 19], ut recipiatis, videlicet similitudinem eius, quam vestro vitio perdidistis. Et quia in Latinis codicibus pro signaculo, resignaculum legitur, dum «kakoz'êlôs» verbum e verbo exprimens, qui interpretatus est iuxta Septuaginta translationem «aposphrágisma,» id est, resignaculum posuit. Unde quidam sic intelligunt, quod signaculum Dei et figuram quae velut in cera mollissima expressa sit, rex Tyri resignaverit atque perdiderit, ut pro signaculo fecerit resignaculum, nequaquam habens imaginem et similitudinem Dei, iuxta quam et primus homo conditus est, dicente Deo: Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram [Genes. I, 26]. Et notandum, quod imago tunc facta sit tantum, similitudo in Christi baptismate compleatur. Et consequenter ei cui dictum est: Tu signaculum similitudinis, iungitur, plenus sapientia, perfectus decore, sive, corona decoris. ¶[23]Ubi enim similitudo Dei est, ibi et plenitudo sapientiae, et perfectus decor, sive quasi diversis floribus ornata, atque composita corona virtutum, quam proprio studio auget diligens, dum naturae bonum nutrit industria, et negligens minuit, iuxta illud quod in Proverbiis sub figura mulieris pulchrae, et male moratae dicitur: Sicut inauris in naribus porcae, sic mulieri male moratae pulchritudo [Prov. XI, 22]. Sequitur: In deliciis paradisi Dei fuisti: pro quo in Hebraico habetur EDEN quod et Geneseos narrat historia. Eden autem vertitur in delicias. ¶[24]Et pulchre ad distinctionem paradisum Dei nominat; ut ostendat esse et contrarium paradisum non Dei, apud eos qui veritatem mutant mendacio [Rom. I], et paradisum

habere se iactant. Quo sermone demonstrat, nequaquam hominem esse de quo scribitur, sed contrariam fortitudinem, quae quondam in Dei paradiso commorata sit: licet Iudaei hoc per «trópon,» quae appellatur «huperbol'ê,» de Hiram rege Tyri aestiment prophetari. ¶[25]Cui autem dicitur: In deliciis paradisi Dei fuisti, sive factus es, quid habuerit, ostendit, quidve perdiderit. Porro quod habitationi paradisi copulatur, omnis lapis pretiosus operimentum tuum, sive colligatio tua, et circumdatio, sardius, topazius, et iaspis, chrysolithus, et onyx, et berillus, sapphirus, et carbunculus, et smaragdus, sive, ut in LXX, diverso ordine nominibusque aliis, duodecim lapides continentur, hoc observandum est, non omni lapide pretioso regem Tyri fuisse circumdatum, sive opertum, et ut Symmachus transtulit, vinctum atque constrictum: sed omnem lapidem quem habuit princeps Tyri, fuisse pretiosum. ¶[26]Alioquin multi sunt pretiosi lapides quos in praesenti loco Scriptura non nominat, chalcedonius, sardonyx, chrysoprasus, hyacinthus, crystallus quoque, et pretiosissimum margaritum. Sed et Aquila et Symmachus ac Theodotio in praesenti loco multum inter se, et LXX Interpretes non solum ordine, sed et numero discrepant atque nominibus. ¶[27]In Apocalypsi quoque Ioannis, ubi de vivis lapidibus Ierusalem exstructa memoratur, paululum in extremis partibus ordine commutato, iidem in fundamentis eius ponuntur lapides, ita ut portae illius crystalli lumine scribantur aedificatae [Apoc. XXI]. Sed et in pectore pontificis, per quatuor ordines in Rationali [Exod. XXVIII], iidem lapides describuntur, et in humeris eius duo lapides onychini, in quibus duodecim patriarcharum scripta sunt nomina, quos verus pontifex, de quo scriptum est: Tu es sacerdos in aeternum, secundum ordinem Melchisedech [Ps. CIX, 4], portat in pectore, portat in humeris, ut in duodecim lapidibus apostolorum numerum; et in duobus utriusque Testamenti sacramenta demonstret, quorum unus Ioannes Evangelista recubuit in pectore eius, ut hauriret fluenta sapientiae, et posset dicere: In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum: hoc erat in principio apud Deum [Ioan. I, 1, 2]. Isti sunt vivi lapides, de quibus aedificatur Ecclesia, et de quibus scribit Apostolus Petrus: Si credidistis, quia suavis est Dominus: ad quem accedentes lapidem viventem, ab hominibus quidem reprobatum, a Deo autem electum honorabilem, et ipsi sicut lapides viventes, aedificamini domus spirituales in Sacerdotium sanctum, offerre spirituales victimas placentes Deo per Iesum Christum: quoniam dicit Scriptura [Isa. XXVIII, 16]: Ecce ponam in Sion lapidem angularem, electum, pretiosum, et qui credit in eo, non confundetur [I Petr. II, 3 et seqq.]. Super quo et vas electionis pari voce consentit, dicens: super aedificati in fundamento apostolorum et prophetarum, ipso angulari lapide Christo Iesu Domino nostro, in quo omnis aedificatio constructa, crescit in templum sanctum [Victorius, «sanctum in Domino.»] Dei [Ephes. II, 10]. Hi sunt lapides, de quibus et in alio loco legimus: Lapides sancti volvuntur super terram instar rotarum [Zach. IX, 16], paululum tangentes humum, et volubilitate sua ad coelestia festinantes. ¶[28]De quibus et Scriptura commemorat: Ecce ego praeparo carbunculum lapidem tuum: et fundamenta tua sapphirum, et ponam propugnacula tua iaspidem, et portas tuas [Idem, «lapides crystalli et muros tuos lapides electos:» ad textum LXX, utque concinnior Latina locutio sit.] lapide crystallo, et murum tuum lapidibus electis: et omnes filios tuos doctos a Deo, et in multa pace filios tuos, et in iustitia aedificaberis [Isa. LIV, 11-13]. Super quo quid nobis videretur, in eiusdem prophetae explanationibus diximus. ¶[29]De huiuscemodi lapidibus et vigesimus psalmus canit: Domine, in virtute tua laetabitur rex, et super salutare tuum exultavit vehementer. Desiderium animae eius tribuisti ei, et voluntate labiorum eius non fraudasti eum. Quoniam praevenisti eum in benedictionibus dulcedinis: posuisti in capite eius coronam de lapide pretioso [Psal. XX. 1 seqq.]. Istae sunt margaritae prophetarum et apostolorum quae comparatione Christi, omnes venundantur in Evangelio [Matth. XIV], ut ematur pretiosissimum margaritum, et lapis de quo Zacharias scribit, quod septem habeat oculos,

id est, septem gratias Spiritus sancti [Zach. III] [et IV]. Lege Isaiam. ¶[30]Et ponitur per apostolum Paulum in fundamento Ecclesiae, super quo aedificentur aurum, argentum, et lapides pretiosi [I Cor. III]: quorum colores atque naturas et efficientias singulorum, non est huius temporis disserere; sed proprium volumen desiderant: ita ut in Ezechiel, et in Exodo, et in Apocalypsi et in Isaia, sibi omnes lapides, et lapidum ordines comparati, magnam et legenti, et disserenti faciant quaestionem. ¶[31]Super quibus et vir sanctus Epiphanius episcopus proprium volumen mihi praesens tradidit. Et XXXVII liber Plinii Secundi, Naturalis Historiae, post multiplicem omnium rerum scientiam, de gemmis et lapidibus disputat. Ad quorum notitiam diligens à nobis mittendus est lector. Porro Symmachi interpretatio, istum principem Tyri, quasi pretiosissimum monile lapidibus scribit esse distinctum. ¶[32]Denique auri tympanum vocat, in quo infixi sint lapides. Unde et iuxta Hebraicum sequitur: Aurum opus decoris tui, et foramina tua in die qua conditus es, praeparata sunt. Pro quo posuere Septuaginta: Auro replesti thesauros tuos et apothecas tuas, ad sensum mentemque referentes, quod cogitatio eius divinis patuerit sacramentis, et congregaverit sibi divitias spirituales, de quibus Dominus praecepit: Thesaurizate vobis thesauros in coelo: ubi nec aerugo, nec tinea demolitur, nec fures effodiunt et furantur. ¶[33]Ubi est enim thesaurus tuus, ibi est et cor tuum [Matth. VI, 21]. Iste est thesaurus absconditus, de quo et in Evangelio loquitur: Simile est regnum coelorum thesauro abscondito in agro, quem qui invenerit, abscondit, et prae gaudio suo vadit; et vendit omnia quae habet, et emit agrum illum ([Matth. XIII, 44]. Apothecae autem sunt, sive horrea, de quibus in alio loco scriptum est: Benedictae apothecae tuae, et reliquiae tuae [Deut. XXVIII, 5]. [In Vatic. ms., «porro quod dicitur.»] Post haec dicitur, iuxta Hebraicum: Tu Cherub extentus et protegens, subauditur arcam Dei et propitiatorium, vel iuxta Septuaginta, quod ipse cum Cherub unctus sit et creatus. ¶[34]Ex quo ostenditur ad hominem urbis Tyriae principem hoc pertinere non posse: sed ad sanctam quondam et praecipuam fortitudinem, quae urbis Tyriae princeps posita sit. Et posui [Al. additur te], inquit in monte sancto Dei; haud dubium quin paradisum significet, ad quem post coelum tertium Paulus apostolus raptum esse se dicit [I Cor. XII]. Cherub autem genere masculino, numero singulari: et plurali dicuntur Cherubim, qui interpretantur scientiae multitudo: super quibus requiescit, et sedet Deus, et hoc curru utitur, dicente propheta ad eum: Qui sedes super Cherubim, manifestare [Ps. LXXIX, 2.]. Et in alio loco: Ascendit super Cherubim, et volavit: volavit super pennas ventorum, [Ps. XVII, 11]. Iste autem Cherub, sive creatus cum Cherub, extentus et protegens sacramenta, positus est in monte sancto Dei, de quo crebro diximus. ¶[35]Et Paulus apostolus loquitur, si quis tamen ad Hebraeos Epistolam suscipit: Accessistis ad Sion montem et civitatem Dei viventis, Ierusalem coelestem, et millia angelorum [Hebr. XII, 22]. Vel certe mons sanctus Dei, paradisus (ut diximus) intelligendus est. Ambulavit quoque in medio ignitorum lapidum, de quibus scriptum est: Qui facit angelos suos spiritus, et ministros suos ignem urentem [Ps. CIII, 4]. Et non solum Deus qui vocatur ignis consumens, fenum, ligna, stipulamque consumat [Deut. IV]: sed et angeli qui vocantur igniti lapides, spirituque ferventes. ¶[36]Unde et Dominus: Ignem, inquit, veni mittere super terram, et quam volo ut ardeat [Luc. XII]. Quodque sequitur: Perfectus in viis tuis a die conditionis tuae (pro quo posuere LXX: Fuisti immaculatus in diebus tuis, a die qua conditus es), donec inventa est iniquitas in te, ostendit omnem creaturam bonam a Deo conditam, et perfectam habuisse virtutem, et per hoc principem quoque Tyri fuisse immaculatum, ut deinceps macula non naturae sit, sed voluntatis. ¶[37]Donec inventa est iniquitas in te. Inventa a Deo, quae in thesauris pectoris tui per superbiam et abusionem potestatis quam acceperas, tenebatur inclusa. In multitudine quoque negotiationis eius repleta sunt interiora illius, sive cellaria, iniquitate. Dum enim multa conquirit, et non est contentus scientia quam acceperat, nec potestate qui

praepositus erat, replevit cellaria, et interiora pectoris sui: ut saturatus, et incrassatus calcitraret contra Creatorem suum. ¶[38]Manducavit enim Iacob, et saturatus est, et recalcitravit dilectus, incrassatus et impinguatus, et dilatatus, et dereliquit Deum qui fecerat eum [Deut. XXXII, 15]. Et de corde procedunt cogitationes pessimae [Matth. XV, 19]: propter quas dicit Deus: Peccasti, et eieci te de monte Dei, sive vulneratus es a monte Dei, quod legentes, timere compellimur. ¶[39]Si enim Cherub extentus et protegens, positus in monte sancto Dei, et in medio ignitorum lapidum perfectus, et immaculatus, propter multitudinem negotiationis replevit interioria sua iniquitate, et peccavit, et eiectus est de monte Dei, hoc est, de habitatione paradisi, sive vulneratus a monte Dei, qui perspicue Christus intelligitur, aut certe in monte Dei constitutus et habitans, a semetipso vulneratus est, et conscientiae compunctus malo, dum se intelligit habitatione montis indignum: quid de nobis aestimandum est? Propter quod dicitur ei: Et perdidi te, Cherub, protegens de medio lapidum ignitorum: ut nequaquam inter ignitos lapides consisteres, sed perires. ¶[40]O ipse Cherub, sive Cherubim [Rescribit Victorius «qui protegebas,» arcam enim et propitiatorium Cherubim protegebant.] qui te protegebat, eduxi te de medio lapidum ignitorum: iuxta illud quod et de Adam scriptum est: Eiecit Adam, et constituit eum [Al. Cherubim] contra paradisum deliciarum [Genes. III, 24]. Causasque reddit, cur eductus sit, sive proiectus de medio lapidum ignitorum. ¶[41]Elevatum est enim cor tuum in decore tuo: dum tuum putas esse quod Dei est. Unde et apostolus, stimulum carnis et angelum Satanae accepisse se dicit, qui eum colaphizaret, ne revelationum magnitudine superbiret, et in iudicium incideret diaboli [II Cor. XII]. Et idcirco corrupta est, inquit, doctrina tua cum decore tuo, sive, perdidisti sapientiam tuam in decore tuo: ut dum plus vis esse quam conditus es, et magis sapere quam a Deo acceperas, etiam id perderes quod habebas, et pro pulchritudine atque doctrina, deformitas te et stultitia possideret: unde in terram proiectus es, qui ante habitabas in monte Dei. ¶[42]De quo et Isaias scribit: Quomodo cecidit Lucifer, qui mane oriebatur [Isa. XIV, 12]? Et Salvator in Evangelio: Videbam, inquit, Satanam quasi fulgur de coelo cadentem [Luc. X]. Quod et Ieremias loquitur ad Ierusalem. Quomodo obscuravit Dominus in ira sua filiam Sion: proiecit de coelo in terram gloriam Israel [Thren. II, 1]? Proiectus es autem in conspectu omnium regum, ut tuo terrerentur exemplo, vel bonorum regum, quorum cor in manu Dei est [Prov. XXI], vel malorum, quorum regna ostendit diabolus Salvatori [Matth. IV]: qui occurrerunt regi Babylonio, dicentes: Et tu captus es sicut nos, atque inter nos reputatus es. ¶[43]Quamobrem et polluit sanctificationem suam quam habuerat, quando habitabat in monte, et conversabatur in medio ignitorum lapidum. Sequitur: Producam ignem in medio tui qui devoret te. Istum ignem in Tyri regis corde succenderat ille cuius ignita sunt iacula, et de quo scriptum est: Omnes adulterantes quasi clibanus corda eorum (Osee). De quo igne loquitur et Isaias: Ambulate in lumine ignis vestri, et in flamma quam succendistis [Isai. L], ut foras egrediens, devoret possidentem, iuxta illud quod in eodem Isaia scriptum est: [Idem mavult «devorabit:» cum tamen in Graeco sit in instanti «phágetai,» «devorat.»] Devoravit sicut fenum materiam [Isai. V]. In die illa exstinguentur montes, et colles, et saltus, et devorabit ab anima usque ad carnes. ¶[44]Hunc ignem qui alienus appellatur, Nadab et Abiu ad altare Domini obtulerant, et idcirco divino igne consumpti sunt [Levit. X]. Unde et Moyses ait: Hoc est verbum quod dixit Dominus: In his, qui appropinquant mihi sanctificabor. Sanctificatio autem Dei est poena peccantium. Post haec dicitur: Et dabo te in cinerem, ut omnia quae superaedificasti, malae conscientiae tuae ignis absumat. ¶[45]Qui cum debueras requiescere in sabbato, et nequaquam opus facere servile, ligna in sabbato collegisti: ut haberet quod in pectore tuo devoraret incendium. [Penes Rabanum: «Prodest quoque omnia mala opera converti in cinerem, etc.»] Perdet quoque omnia mala opera, convertens in cinerem, ut ignis noxius penitus exstinguatur, ut omnes conspiciant et obstu-

pescant perisse regem Tyrium, et nihili factum esse, non in multis saeculis, sed in uno, vel certe in perpetuum, ut impleatur illud quod scriptum est: Non parcam tibi, et non miserebor. Solent Hebraei inter caeteras fabulas suas et genealogias atque interminabiles quaestiones, haec contra Hiram regem Tyri dicta intelligere, cum a Salomone usque ad Ezechielem anni sint plurimi, quos eo tempore homines non vixisse perspicuum est: et sic pronuntiare, quasi per ironiam propheta ad eum loquatur: Numquid tu es signaculum similitudinis Dei, plenus sapientia, et perfectus decore: tu cunctis ornatus lapidibus, tu Cherub, vel creatus cum Cherub: cum econtrario peccaveris, et in cinerem dissolvendus sis? Adduntque fabulae suae miraculum, ut contra Scripturam, immo sine Scripturae auctoritate, dicant, Hiram mille vixisse annis. ¶[46]Verum haec quam violenta sit interpretatio, absque nostro iudicio prudens lector intelligit.

- FINIS DOCUMENTI -